

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛЕВЕН

ФАКУЛТЕТ „МЕДИЦИНА“

ЦЕНТЪР ЗА ДИСТАНЦИОННО ОБУЧЕНИЕ

Лекция №4

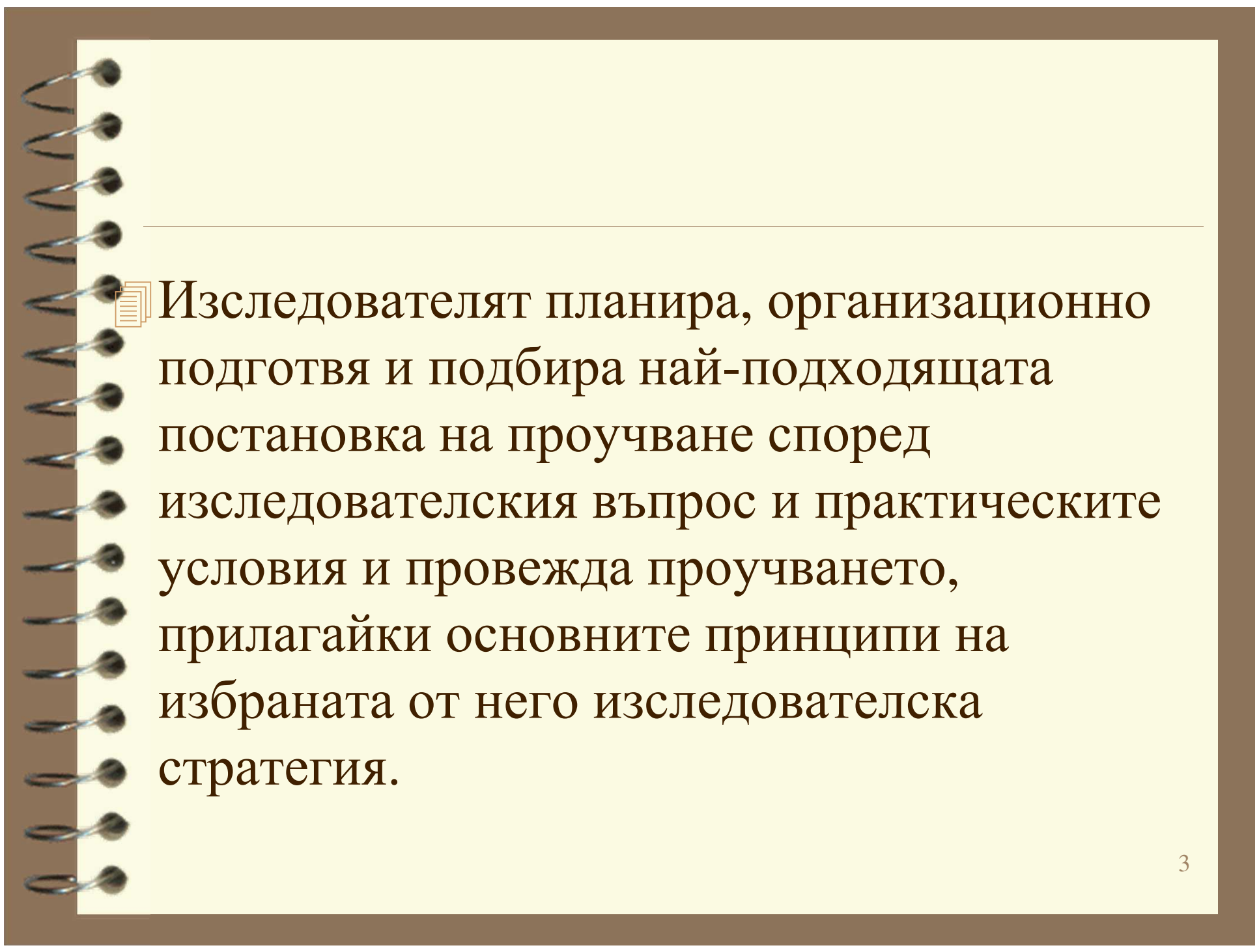
**ВИДОВЕ ЕПИДЕМИОЛОГИЧНИ
ПРОУЧВАНИЯ.
ОПИСАТЕЛНИ ПРОУЧВАНИЯ**

Доц. д-р М. Камбурова, дм

Епидемиологично проучване - същност

Епидемиологичното проучване е научно проучване, изучаващо честотата и разпределението на заболяванията сред човешките популации, както и причинните зависимости между заболяванията и техните предполагаеми рискови фактори

- 📄 дефиниране на изследователски въпрос
- 📄 формулиране на хипотеза
- 📄 проверка на хипотезата в хода на проучването

A graphic of a spiral-bound notebook with a brown cover and a cream-colored page. The spiral binding is on the left side. A horizontal line is drawn across the page, and a small icon of a document with lines is positioned to the left of the text.

Изследователят планира, организационно подготвя и подбира най-подходящата постановка на проучване според изследователския въпрос и практическите условия и провежда проучването, прилагайки основните принципи на избраната от него изследователска стратегия.

Видове епидемиологични проучвания

Наблюдателни проучвания - изследователят **не се намесва** в естествения ход на събитията и няма контрол върху експозицията или заболяването, а само ги описва и анализира

Експериментални /интервенционни/ проучвания - изследователят **активно променя** рисковите за заболяването фактори или естествения ход на заболяването

 Наблюдателните стратегии се стремят да опишат и обяснят **възникването и разпространението** на заболяванията сред човешките популации.

 От своя страна те са *описателни и аналитични*.

Видове епидемиологични проучвания.

Наблюдателни проучвания.

📄 **Описателни** - изучават разпределението на болестите сред популациите в зависимост от *характеристиките на лицата, географската локализация и проявата във времето*

📄 **Аналитични** - търсят причините за заболяванията чрез проверка на хипотези

- **екологични** - изучават популации
- **срезови** - изучават индивиди
- **кохортни** - изучават индивиди
- **случай-контрола** - изучават индивиди

Видове епидемиологични проучвания. Експериментални проучвания.

Изследователят **се намесва** и се стреми да промени определени рискови фактори при изследваните лица, отчитайки ефекта на въздействието им върху определени характеристики. Контролирайки по този начин експерименталната ситуация, изследователят може да стигне до извод за причинна връзка между проучвания фактор и наблюдавания ефект.

Експерименталните проучвания осигуряват най-надеждни доказателства за причинна връзка.

Видове епидемиологични проучвания.

Експериментални проучвания

- ☞ Рандомизирани клинични изпитвания - експерименти, изучаващи ефективността на нови терапевтични средства, процедури и др. при групи **пациенти**
- ☞ Полеви изпитвания - експерименти сред **зdravi лица**, които могат да развият заболяването, като интервенцията се прилага при всяко лице **индивидуално**
- ☞ Популационни интервенционни изпитвания - интервенции сред цели **популации от здрави лица**

Вид на проучването	Алтернативно име	Единици на наблюдение
I. НАБЛЮДАТЕЛНИ		
<i>A. ОПИСАТЕЛНИ (по време, място и лица)</i>		
<i>B. АНАЛИТИЧНИ</i>		
Екологични	Корелационни	Популации
<u>Срезови (трансверзални)</u>	<u>Prevalence studies</u>	Индивиди
<u>Случай-контрола</u>	<u>Case-reference</u>	Индивиди
<u>Кохортни</u>	<u>Follow-up studies</u>	Индивиди
II. ЕКСПЕРИМЕНТАЛНИ (ИНТЕРВЕНЦИОННИ) ПРОУЧВАНИЯ		
<u>Рандомизирани контролирани изпитвания</u>	Клинични изпитвания	Пациенти
Полеви изпитвания		Здрави хора
Изпитвания сред групи от населението	Експерименти в общността	<u>Популационни групи</u>

Описателни епидемиологични проучвания

📄 Описват и сравняват моделите на проявление на болестите в и между популациите.

📄 Дават отговор на въпросите:

- Има ли тенденция за нарастване или намаляване на честотата на дадено заболяване с течение на **времето**?
- Каква е честота на едно заболяване в определена географска област в сравнение с друга географска **локализация**?
- Различават ли се по своите характеристики **лицата** със заболяване от лицата без заболяване?

Описателни епидемиологични проучвания

📄 Дават отговор на въпросите:

1. Кога се боледува? / Какво е варирането на дадено заболяване във времето?/
2. Къде се боледува? / Какво е географското разпространение на заболяването/
3. Кой боледува? / Какви са характеристиките на лицата, които боледуват от дадено заболяване?/

Описват разпространението на болестта **по време, място и лица**

Описателни епидемиологични проучвания

Описание на заболяванията по отношение на времето:

1. **Сезонно вариране**

Много заболявания показват сезонни вариации в честотата, т.е. проявяват се пикове в определени периоди от годината - напр. при респираторните инфекции, отравянията с пестициди, язвената болест на стомаха.

2. Епидемични криви

Нарастването на честотата на дадено заболяване в течение на кратък период над неговото обичайно ниво се означава като *епидемия*. Този термин може да се използва и за описание на нарастването на честотата за период от няколко години при някои заболявания, които преди това са имали стабилно или даже по-ниско ниво.

3. Дългосрочни тенденции

Изучаването на моделите на заболяванията в течение на продължителни периоди може да очертае съществени промени.

Най-значимите промени в моделите на заболяванията в развитите страни включват намаляване на инфекциозните заболявания като водещи здравни проблеми и причини за умирация и нарастване на ролята на хроничните неинфекциозни заболявания, които се наблюдават при *епидемиологичния преход*.

Figure 1.6
Fatalities associated with farm tractor injuries
by day of death, Georgia, 1971-1981

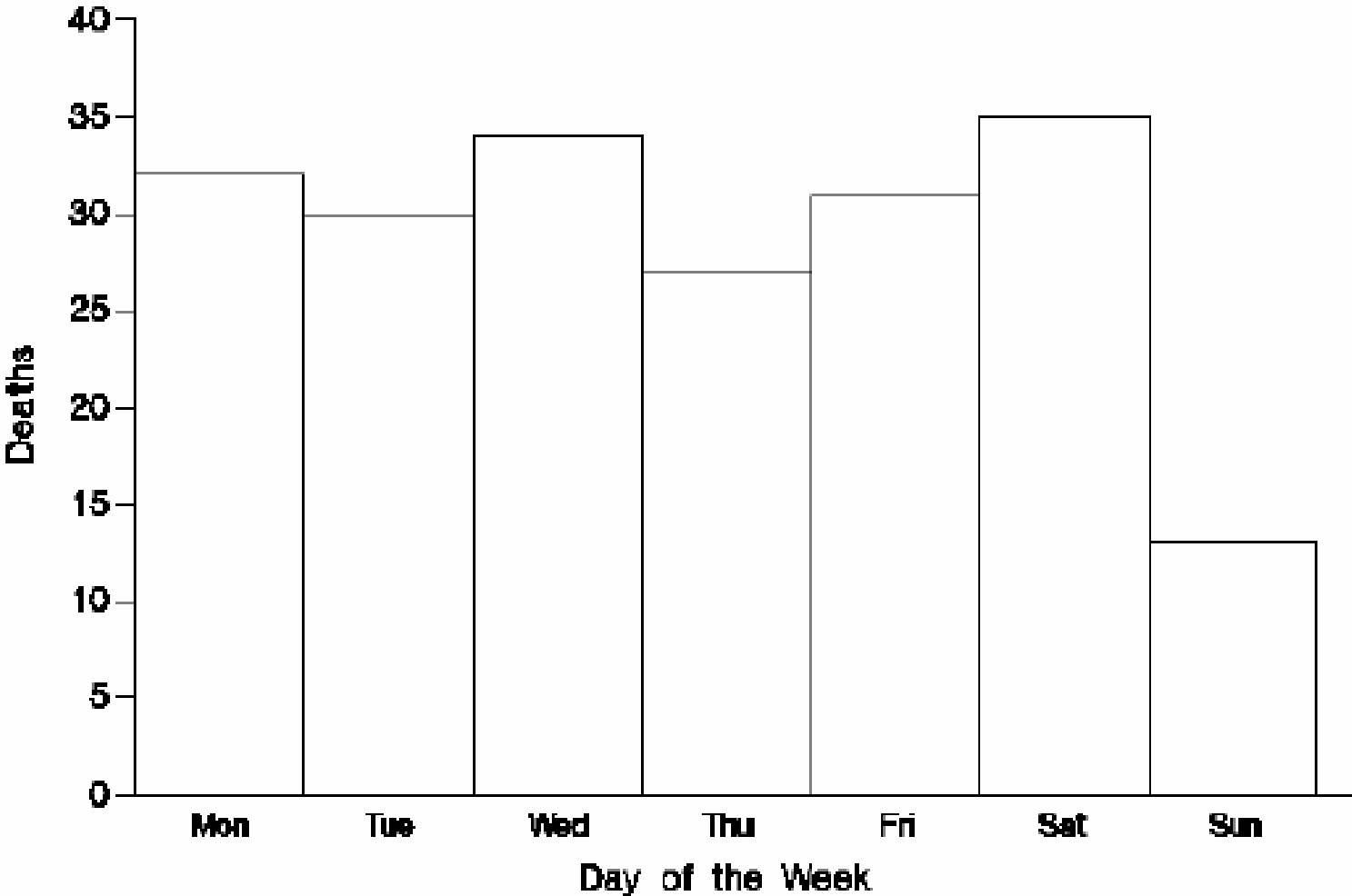
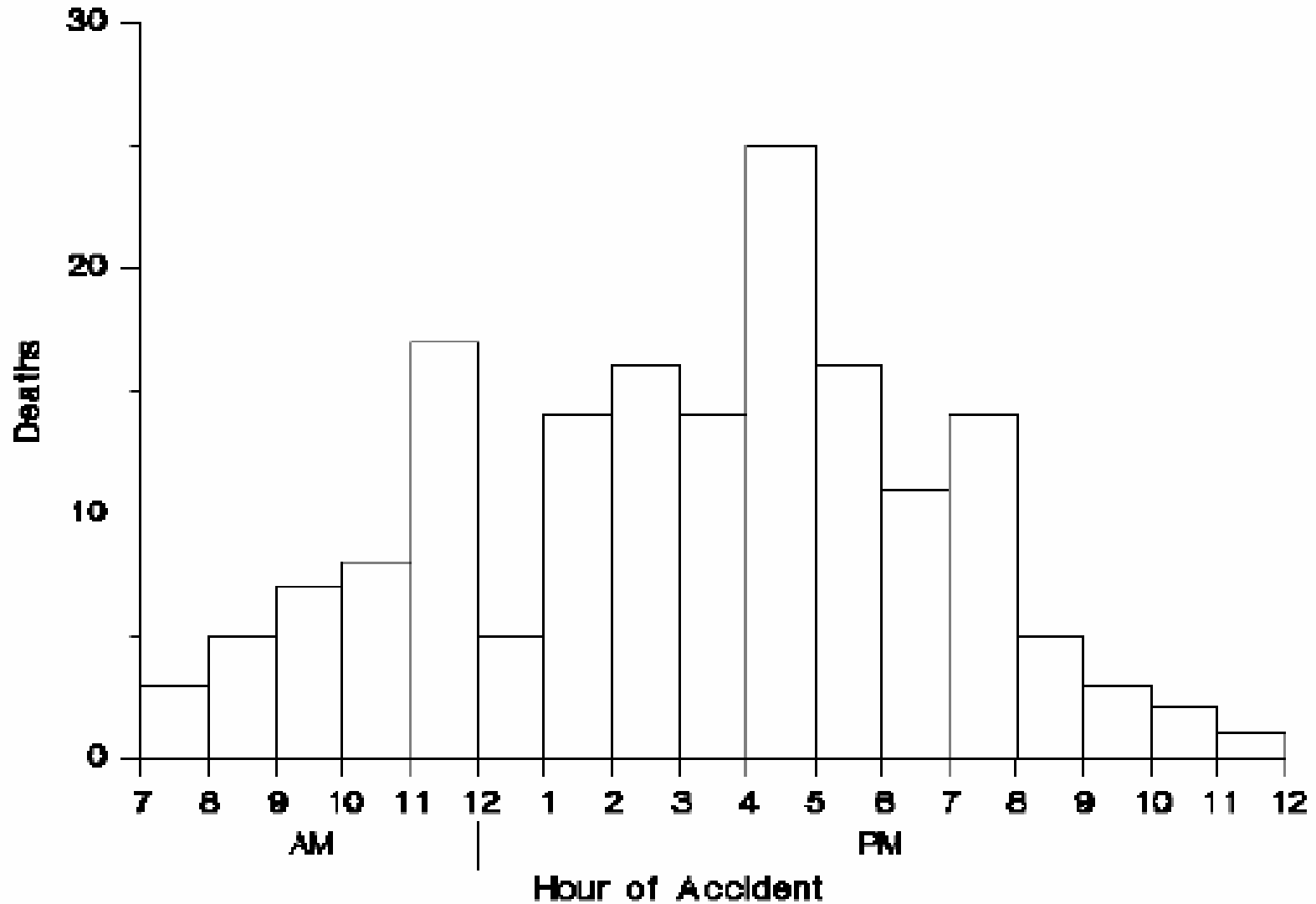

Figure 1.7
Fatalities associated with farm tractor injuries
by time of day, Georgia, 1971-1981

Описателни епидемиологични проучвания

Описание на заболяванията по отношение на МЯСТОТО:

1. **Национално вариране** - в рамките на една страна.

В България се наблюдават съществени различия в раждаемостта, общата и детската смъртност, в редица показатели за заболяемост по области. Причините за тези различия са свързани най-вече с възрастовата структура на населението, но вероятно влияние оказват и други фактори.

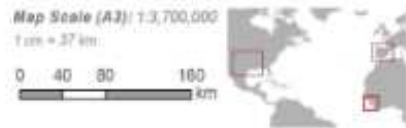
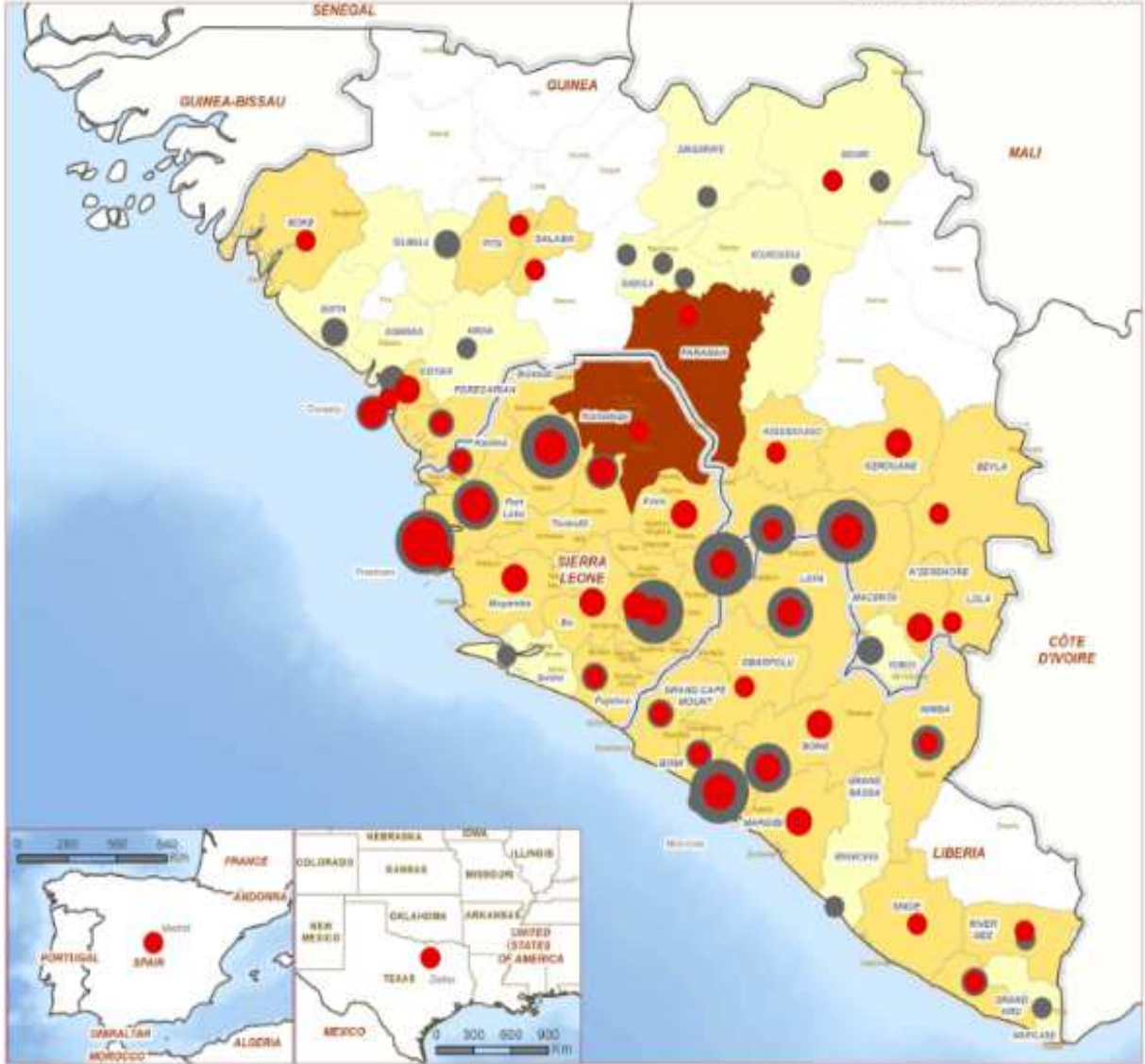
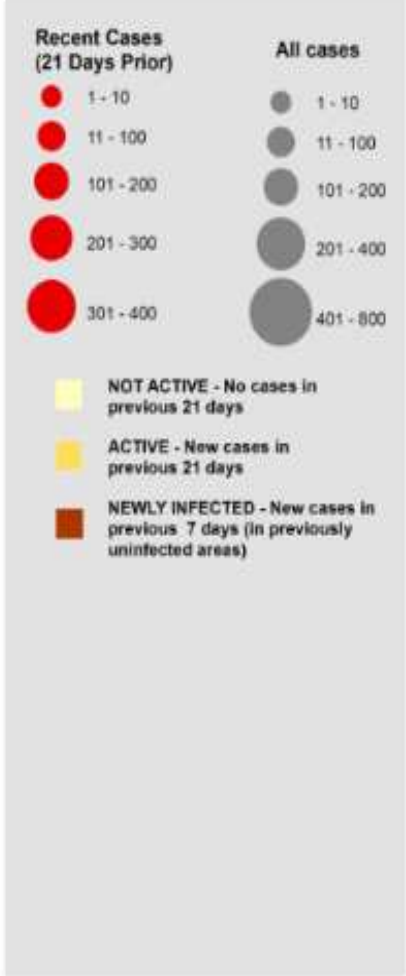
-
2. **Международно вариране** - между отделните страни; за валидни сравнения особено е важен методът на регистрация на заболяванията
 3. **Вариране в пределите на малки области** - град/село, отделни райони в едно населено място

EBOLA OUTBREAK RESPONSE: REGIONAL CONFIRMED AND PROBABLE CASES

The information on this page is based on the information available as of 20 October 2014. It is subject to change as more information becomes available. It is not intended to be used for clinical purposes. It is for information only. It is not intended to be used for clinical purposes. It is for information only.

MAP DATE: 20 October 2014

Описателни епидемиологични проучвания

Описание на заболяванията по отношение на лицата:

- 1. Демографски характеристики - възраст, пол, раса, етническа група и др.**
- 2. Биологични характеристики - Hb, Eг, Leuc**
- 3. Генетични характеристики - кръвна група**
- 4. Социални и икономически характеристики - образование, професия, доходи**
- 5. Лични навици - тютюнопушене, диета**

Описателни епидемиологични проучвания - приложения

- Использват готови данни от **рутинната здравна и обща статистика**, бързи и евтини
- Посочват лицата, които имат най-голяма вероятност за засягане от заболяване, с което подпомагат клиничните лекари
- Подпомагат ефективното разпределение на ресурсите и планирането на профилактични програми според здравните потребности
- Насочват към възможните причини за дадено заболяване, като от тях често възникват първите хипотези за причинност